

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

PRAMONĖS LŪKESČIŲ INDEKSAS

2018 m. I pusmetis

Lietuvos pramonininkų konfederacija (LPK) nuo 2015 m. rengia ir pristato Pramonės Lūkesčių Indeksą (PLI) – apklausos pagrindu paruoštą aukščiausio lygio Lietuvos vadovų nuomonių ir prognozių analizę. Šis indikatorius leidžia apibendrinti asmenų, turinčių įtaką ne tik jų vadovaujamų įmonių rezultatams, bet ir visos šalies ekonomikos būsenai, įžvalgoms bei prognozėms. Atliekant tyrimą buvo apklausti 100 didžiausių Lietuvos įmonių vadovai iš visų pagrindinių apdirbamosios pramonės sektorių.

Priklausomai nuo apklaustų vadovų pateiktų atsakymų, galutinė PLI išraiška gali svyruoti nuo 0 iki 100 punktų:

Indekso skaitinė reikšmė	Paaiškinimas
PLI = 100	Labai pozityvios nuotaikos, numatomas užtikrintas augimas
100 > PLI > 50	Vyrauja teigiamos nuotaikos, bus jaučiamas nuosaikus augimas
PLI = 50	Neaiškios nuotaikos, o ateities perspektyvos vertinamos atsargiai ir neužtikrintai
50 > PLI < 0	Įsivyravo neigiamos ir neužtikrintos nuotaikos, jaučiamas nuosaikus kritimas
PLI = 0	Matomas aiškus nuosmukio laikotarpis

Antroji lūkesčių indekso dalis, kaip jau įprasta, yra skirta sužinoti didžiausių Lietuvos apdirbamosios pramonės įmonių vadovų nuomonę apie Lietuvoje vykstančias reformas, esmines problemas ar naujausias aktualijas. Šį kartą LPK pateikia verslo atstovų įžvalgą apie eksporto plėtros galimybes.

TURINYS

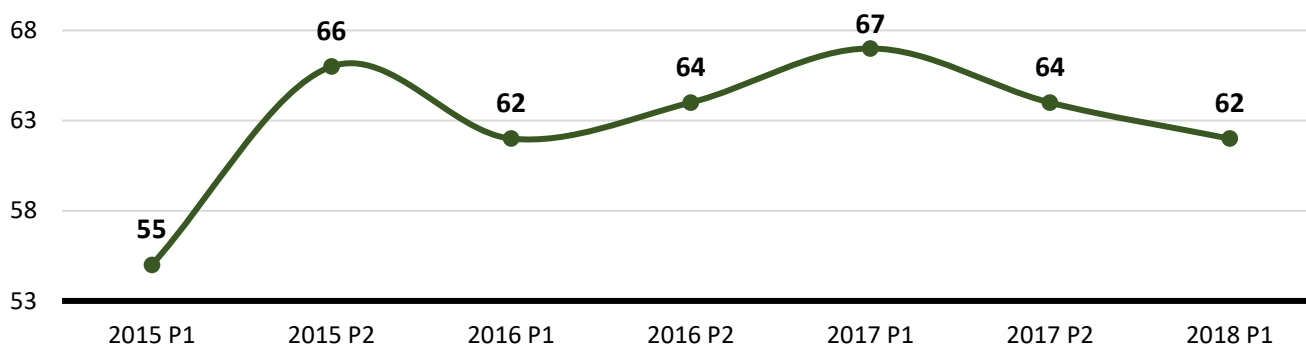
PRAMONĖS LŪKESČIAI 2018, I PUSMETIS.....	4
BENDRAS INDEKSAS.....	4
LŪKESČIŲ INDEKSO KOMPONENTŲ DINAMIKA.....	5
PAGRINDINIAI APDIRBAMOSIOS PRAMONĖS MAKROEKONOMINIAI RODIKLIAI	9
PAPILDOMI KLAUSIMAI. EKSPORTO PLĖTRA Į UŽSIENIO RINKAS	10

PRAMONĖS LŪKESČIAI 2018, I PUSMETIS

BENDRAS INDEKSAS

Lietuvos pramonės nuotaikos 2018 m. pirmąjį pusmetį išliko optimistinės – 2018 m. pirmojo pusmečio lūkesčių indekso reikšmė siekia 62 punktus ir 12 punktų viršija kritinę 50 punktų ribą, kuri skiria pramonės plėtrą nuo susitraukimo. Tačiau negatyviai nuteikia tai, kad nepaisant sparčios gamybos bei eksporto plėtros, Lietuvos pramonės optimizmas mažėja antrą pusmetį iš eilės. Verslo optimizmą labiausiai sumažino tokie faktoriai kaip padidėjusi prekybos karų ir geopolitinė rizika, išliekantis didelis darbo kaštų spaudimas įmonių konkurencingumui, darbo jėgos trūkumas bei arši konkurencija eksporto rinkose. Įmonėms nerimą taip pat kelia tokie veiksniai kaip padidėjusios žaliavų kainos bei nestabili reguliacinė aplinka Lietuvoje.

APDIRBAMOSIOS PRAMONĖS LŪKESČIŲ INDEKSAS

1 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

Didžiųjų Lietuvos gamintojų nuotaikos išlieka optimistinės, o apskaičiuota 2018 m. I pusmečio lūkesčių indekso reikšmė (62 punktai) gerokai viršija kritinę 50 punktų ribą. Tačiau negatyviai nuteikia tai, kad nepaisant sparčios gamybos apimčių ir eksporto plėtros, verslo optimizmas krenta antrą pusmetį iš eilės. Tokia tendencija signalizuoja apie tai, jog nepaisant pozityvios gamybos ir eksporto dinamikos, verslas pastaruoju metu dirba padidintos rizikos aplinkoje.

Vertindami pagrindines veiklos rizikas, respondentai akcentavo tiek išorės, tiek ir vidinius faktorius. Išorės rizikų atžvilgiu respondentai atkreipė dėmesį į ženkliai išaugusią prekybos karų riziką tolesnei eksporto plėtrai. Respondentai taip pat akcentavo padidėjusią politinės arba ekonominės krizės pasaulyje grėsmę. Padidėjusios pasaulinės žaliavų kainos taip pat kelia rūpestį Lietuvos gamintojams.

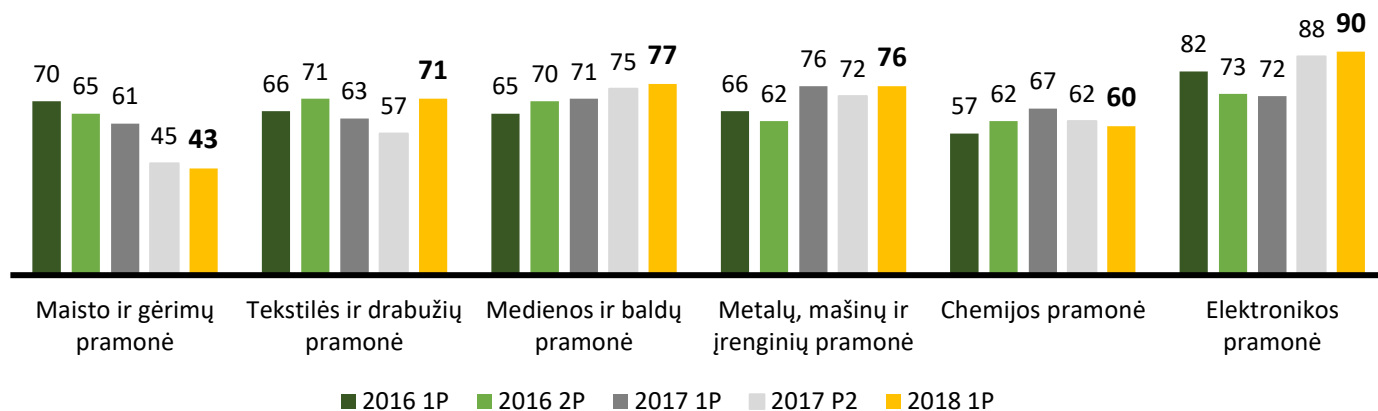
Negana to, įmonių vadovai įvardijo ir nemažai vidinių rizikos aspektų. Pirmiausia, respondentai ir toliau įžvelgia didelį augančių darbo kaštų spaudimą

konkurencingumui bei didelį darbo jėgos (tiek kvalifikuotos, tiek ir nekvalifikuotos) trūkumą. Antra, verslas akcentuoja nepakankamai stabilią reguliacinę aplinką Lietuvoje bei nepakankamą verslo įtraukimą į struktūrinių reformų planavimą bei modeliavimą. Respondentų nuomone, nepamatuoti ir kardinalūs valdžios sprendimai didina verslo aplinkos neapibrėžtumo lygį.

Apdirbamosios gamybos sektorinės tendencijos rodo, kad pirmąjį šių metų pusmetį dar labiau pablogėjo maisto pramonės lūkesčiai – šio sektoriaus lūkesčių indekso reikšmė sumažėjo iki 43 punktų ir yra dviem punktais mažesnė nei ankstesnį laikotarpį. Akivaizdu, kad sektorių atžvilgiu, būtent maisto pramonės optimizmo sumažėjimas turėjo didžiausios įtakos bendros lūkesčių indekso reikšmės kritimui.

Kituose sektoriuose verslo nuotaikos išlieka itin optimistinės ir gerokai viršija 50 punktų ribą. Didžiausias optimizmas jau kurį laiką yra fiksuojamas elektronikos ir inžinerinės pramonės segmente, kur lūkesčių indekso reikšmė pasiekė 90 punktų.

APDIRBAMOSIOS PRAMONĖS SEKTORIŲ LŪKESČIŲ INDEKSAS

2 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

LŪKESČIŲ INDEKSO KOMPONENTŲ DINAMIKA

GAMYBA IR GAMYBOS PAJĖGUMAI

Gamintojų pateiktos gamybos apimčių prognozės išlieka itin optimistinės – gamybos apimčių indekso reikšmė šių metų pirmąjį pusmetį siekia 72 (žr. 3 lentelę) punktus ir net 22 punktais viršija kritinę 50-ies punktų ribą. Tokia aukšta gamybos apimčių indekso reikšmė rodo, kad įmonės ir toliau ketina didinti gamybos apimtis. Apskritai, 2018 m. pirmąjį pusmetį kas antras respondentas ketina padidinti gamybos apimtį (žr. 4 lentelę); taip pat kas antras gamintojas ketina sugeneruoti daugiau naujų gamybos užsakymų (žr. 4 lentelę). Didele dalimi gamybos apimčių augimas bus pasiektas eksporto sąskaita – eksporto apimčių indekso vertė 2018 m. pirmąjį pusmetį yra itin aukšta ir siekia 75 punktus (žr. 3 lentelę); kaip ir gamybos apimčių atveju, daugiau nei pusė (56 proc.) respondentų 2018 m. I pusem. ketina dar labiau padidinti eksporto apimtį (žr. 4 lentelę). Tuo tarpu įmonių prognozės dėl vidaus vartojimo buvo kur kas pesimistiškesnės – vidaus vartojimo indekso reikšmė siekia tik 59 punktus (žr. 3 lentelę), tad respondentai vidaus rinkai prognozuoja ganėtinai lėtą plėtrą.

Gamybos pajėgumų indekso reikšmė išlieka aukštame lygyje ir 2018 m. I pusem. siekė 68 punktus (žr. 3 lentelę). Beveik kas antras respondentas prognozuoja, kad dėl augančios paklausos eksporto rinkose gamybos pajėgumų panaudojimo lygis toliau didės (žr. 4 lentelę). Statistikos departamento duomenys rodo, kad gamybos pajėgumų panaudojimo lygis pramonėje šiuo metu siekia beveik 77 proc. ir laikosi ties istoriškai aukščiausia reikšme (žr. 16 lentelę). Tačiau pasaulio ekonomikai esant ties piko riba, Lietuvos gamintojų

šiuo metu planuojami/pradedami įgyvendinti investiciniai projektai į gamybos pajėgumų didinimą gali būti itin rizikingi. Prasidėjęs monetarinės politikos griežtinimas JAV bei laukiama griežtesnė monetarinė politika euro zonoje, o taip pat ženkliai padidėjusi prekybos karų bei geopolitinė įtampa gali sulėtinti pasaulio (ir Europos) ūkio plėtrą – tai gali reikšti, kad po kelerių metų dalis Lietuvos gamintojų gali susidurti su pernelyg didelių gamybos pajėgumų bei pernelyg žemos paklausos eksporto rinkose problema.

EKSPORTAS

Kaip ir buvo minėta apžvalgoje, gamintojų pateiktos eksporto prognozės išlieka itin optimistinės, eksporto apimčių indekso reikšmė siekia 75 punktus (žr. 3 lentelę). Tai puikiai atitinka ir dabartines lietuviškos kilmės eksporto tendencijas, kurios rodo spartų eksporto apimčių augimą – vien 2017 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto (be naftos produktų) apimtys padidėjo daugiau nei dešimtadaliu, o daugiau nei 90 proc. viso prieaugio buvo pasiekta ES rinkoje, kur ekonomikos augimas pastaruoju metu vis labiau įsibėgėja. Euro zonos ekonominių vertinimų rodiklio reikšmė (112,6 punkto) šiuo metu svyruoja ties prieškrizinio lygio riba – paskutinį kartą tokie pozityvūs lūkesčiai dėl euro zonos ekonomikos perspektyvų buvo fiksuoti 2007 m. pabaigoje. Tad iš esmės, makroekonominė situacija ES rinkoje, kuriai tenka kiek daugiau nei 80 proc. visų lietuviškos kilmės prekių eksporto apimčių, išlieka itin palanki Lietuvos eksporto plėtrai. Tačiau tolesnę Lietuvos eksporto plėtrą gali paveikti iš karto keli rizikos faktoriai. Pirma, padidėjusi geopolitinė įtampa ir prekybos karų tikimybė (JAV –

Europa; JAV – Kinija) gali neigiamai paveikti Lietuvos eksporto srautus į ES rinką. Antra, Lietuvos verslo galimybės pasinaudoti įsibėgėjančiu ES rinkos augimu priklausys ir nuo to, kaip verslui pavyks susitvarkyti su sparčiai augančiais darbo kaštais. Per pastaruosius 5 metus darbo kaštai Lietuvos pramonėje padidėjo daugiau nei 40 proc., tuo tarpu Lietuvos pramonės produktyvumas per tą patį laikotarpį išaugo tik 14,2 proc. Ateityje toks darbo kaštų ir produktyvumo augimo atotrūkis gali ženkliai apriboti tolesnę eksporto plėtrą. Tad šalia investicijų į gamybos pajėgumų plėtrą, Lietuvos verslui reikia skirti dėmesį ir investicijoms į produktyvumo didinimą (pvz., investicijos į gamybos automatizavimą, išmaniuosius gamybos įrenginius, t.t.).

VIDAUS VARTOJIMAS

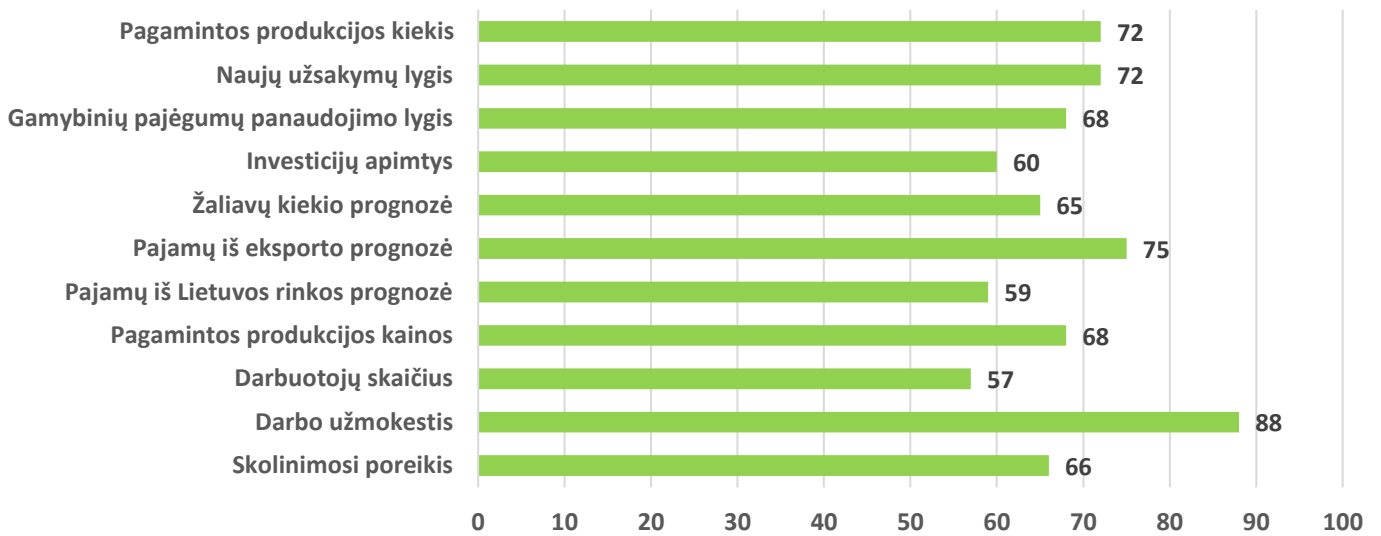
Respondentų pateiktos vidaus vartojimo prognozės yra gerokai kuklesnės nei įmonių eksporto lūkesčiai. Tuo metu kai eksporto apimčių indekso reikšmė šių metų pirmąjį pusmetį siekia 75 punktus (žr. 3 lentelę), vidaus vartojimo indekso reikšmė tesiekia 59 punktus (žr. 3 lentelę). Vidaus vartojimo indekso reikšmė ir toliau viršija kritinę 50-ies punktų ribą, tačiau minėtas rezultatas rodo, kad įmonės vidaus vartojimui prognozuoja tik nuosaikią plėtrą. Respondentų nuomone, pagrindinės grėsmės spartesniam vidaus vartojimo augimui išlieka nepalankios demografinės tendencijos bei išaugusių kainų spaudimas gyventojų perkamajai galiai.

DARBO RINKA

Kaip ir ankstesnės apžvalgos metu, respondentų pateiktos darbuotojų skaičiaus bei darbo užmokesčio prognozės stipriai kontrastuoja. Tuo metu kai darbuotojų skaičiaus indekso reikšmė šių metų pirmąjį pusmetį siekia 57 punktus (žr. 3 lentelę), darbo užmokesčio indekso reikšmė siekia 88 punktus (žr. 3 lentelę). Tokius rezultatus galima būtų interpretuoti taip: nepaisant spartaus gamybos ir eksporto apimčių augimo, gamintojai ketina tik nežymiai padidinti darbuotojų skaičių; tačiau darbo jėgos trūkumas skatina verslą didinti darbo užmokestį. Taigi, darbo rinkos prasme, pramonė ketina daugiau investuoti ne į darbuotojų skaičiaus didinimą, bet į darbo užmokesčio didinimą esamai darbo jėgai.

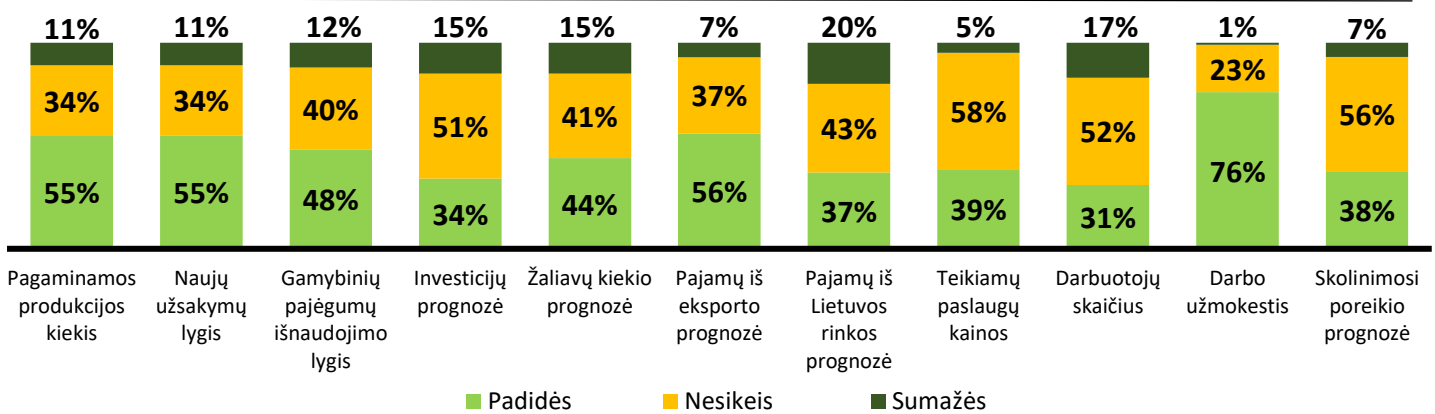
Kaip ir kituose sektoriuose, Lietuvos pramonė šiuo metu susiduria su akivaizdžiu darbo jėgos trūkumu: pavyzdžiui, 2012-2017 m. laisvų darbo vietų skaičius pramonėje padidėjo 60 proc., tuo tarpu užimtų darbo vietų skaičius apdirbamojoje gamyboje per tą patį laikotarpį išaugo tik 12 proc. Lietuvos ekonomikos kontekste apdirbamoji gamyba šiuo metu pirmąja pagal sugeneruotų laisvų darbo vietų skaičių – pernai apie penktadalis visų laisvų darbo vietų buvo sugeneruoti pramonėje. Tačiau akivaizdus darbo jėgos trūkumas itin apsunkina naujų darbuotojų paiešką, kas didina spaudimą gamintojams kelti darbo užmokestį. Savo ruožtu, augantis darbo kaštų spaudimas skatina gamintojus vis daugiau dėmesio skirti veiklos efektyvumo didinimui – 2017 m. pramonė pagamino 51 proc. daugiau produkcijos nei prieš krizę, tačiau tai padarė su 14 proc. mažesniu darbuotojų skaičiumi.

PAGRINDINIŲ APKLAUSOS KOMPONENTŲ INDEKSAS

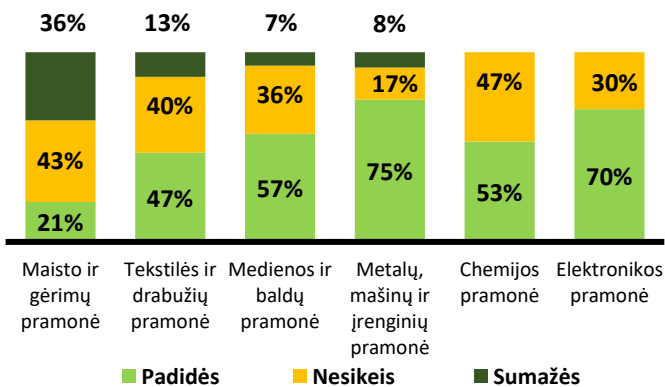
3 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

PRAMONĖS ĮMONIŲ VADOVŲ ATSAKYMAI Į INDEKSO KLAUSIMUS | PROC.

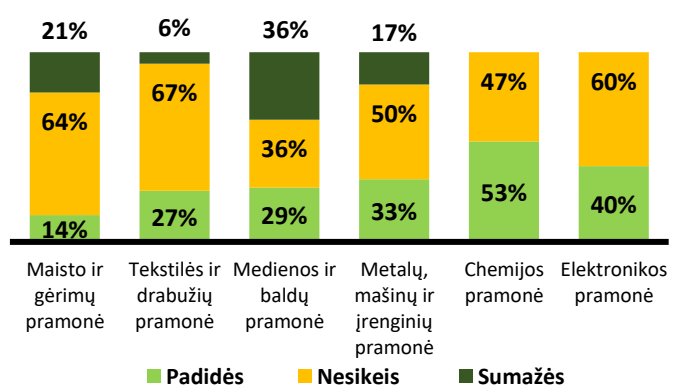
4 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

GAMYBOS KIEKIS – 2018 M. I PUSM.

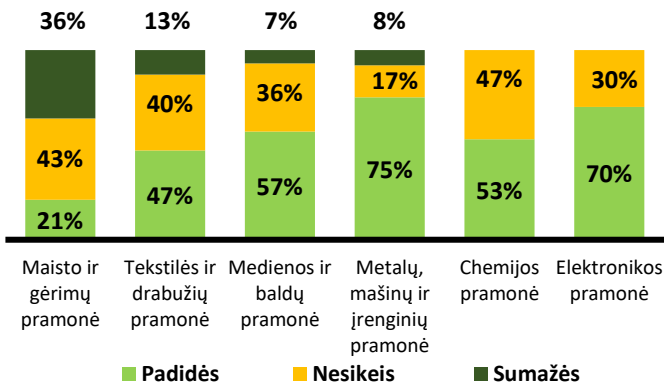
5 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

INVESTICIJŲ APIMTYS – 2018 M. I PUSM.

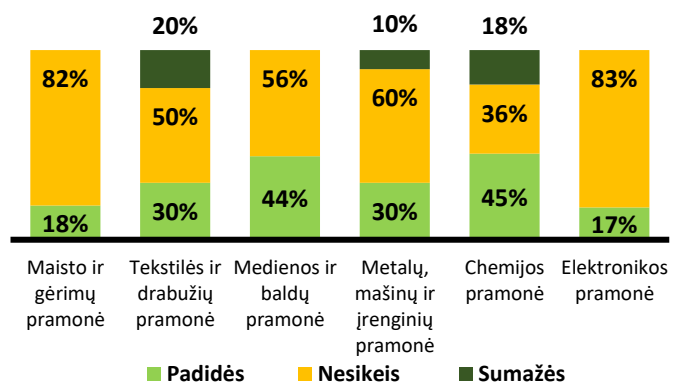
6 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

PAJĖGUMŲ IŠNAUDOJIMAS – 2018 M. I PUSM.

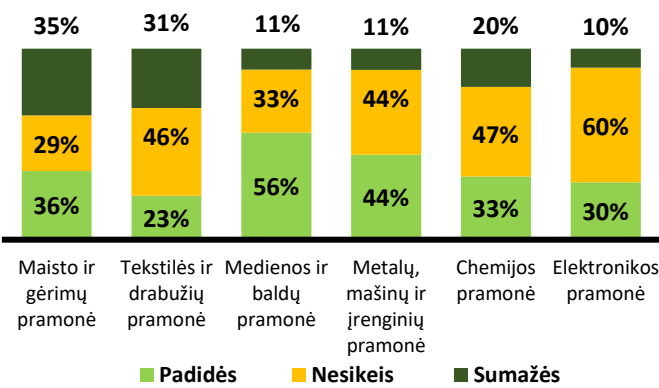
7 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

SKOLINIMASIS – 2018 M. I PUSM.

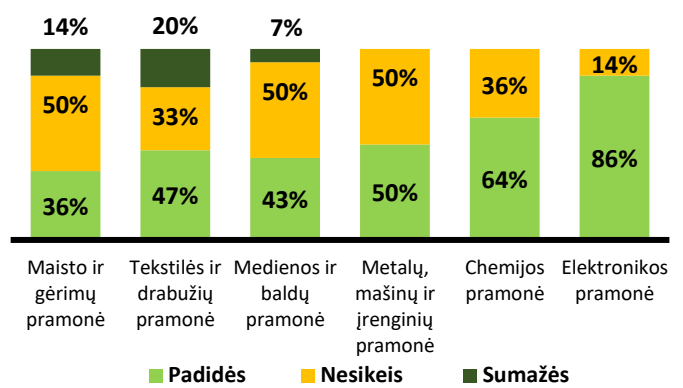
8 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

EKSPORTO APIMTYS – 2018 M. I PUSM.

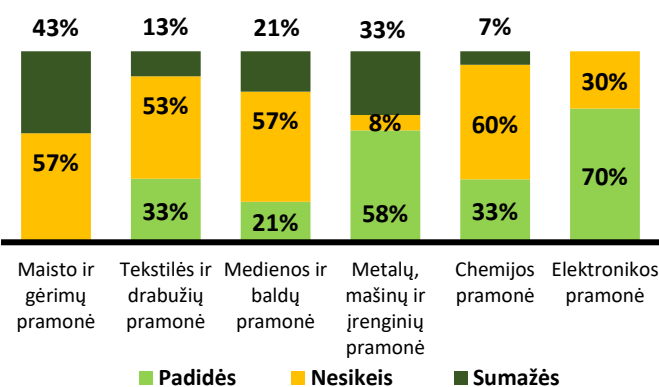
9 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

VIDAUS VARTOJIMAS – 2018 M. I PUSM.

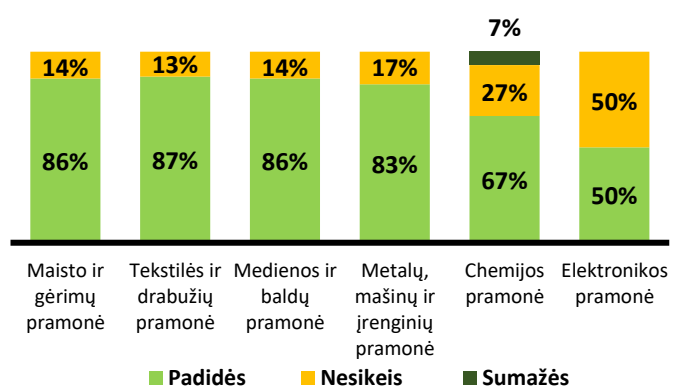
10 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

DARBUOTOJŲ SKAIČIUS – 2018 M. I PUSM.

11 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

DARBO UŽMOKESTIS – 2018 M. I PUSM.

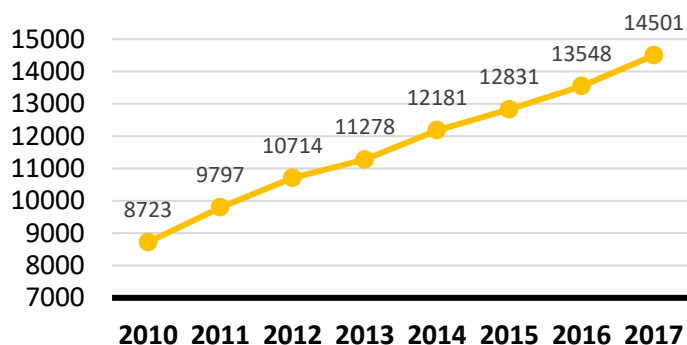

12 lentelė. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacija, 1P lūkesčių apklausa

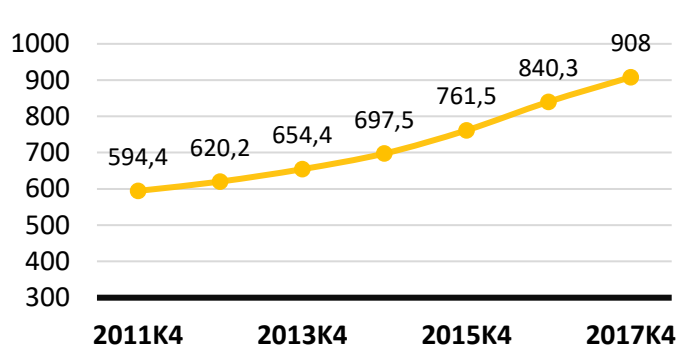
PAGRINDINIAI APDIRBAMOSIOS PRAMONĖS MAKROEKONOMINIAI RODIKLIAI

**APDIRBAMOSIOS PRAMONĖS PRODUKCIJOS
APIMTYS (BE NAFTOS PRODUKTŲ) | MLN. EUR**

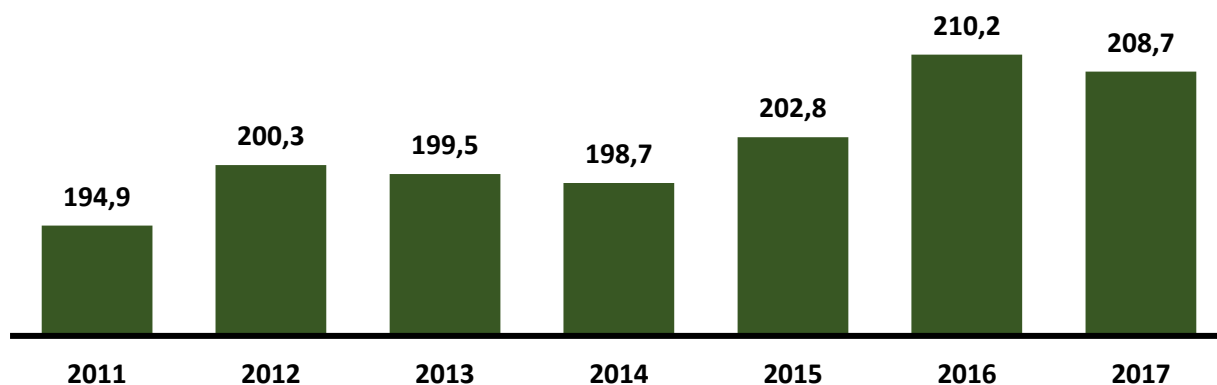
13 lentelė. Šaltinis - Lietuvos Statistikos departamentas, 2018

**VIDUTINIS MĖNESINIS BRUTO DARBO UŽMOKESTIS
APDIRBAMOJOJE GAMYBOJE | EUR**

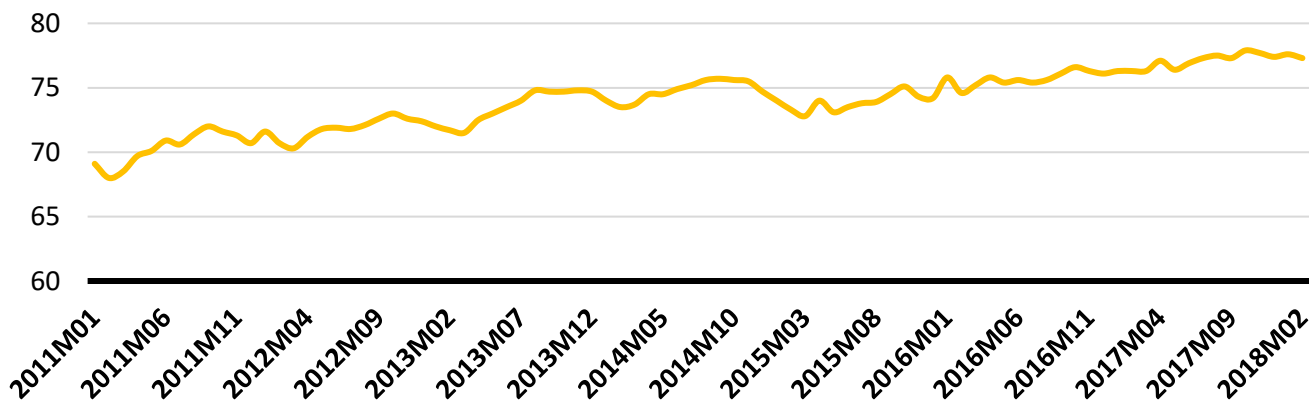
14 lentelė. Šaltinis - Lietuvos Statistikos departamentas, 2018

UŽIMTUMAS APDIRBAMOSIOS PRAMONĖS SEKTORIUJE | TŪKST. ASMENŲ

15 lentelė. Šaltinis - Lietuvos Statistikos departamentas, 2018

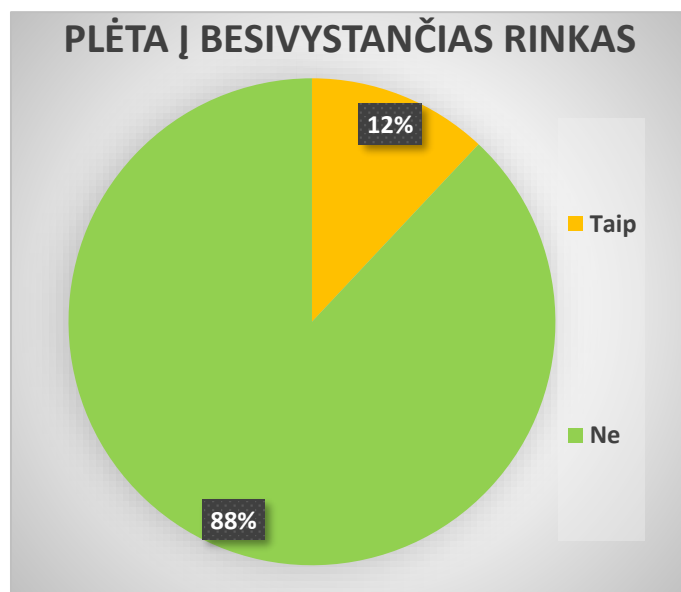
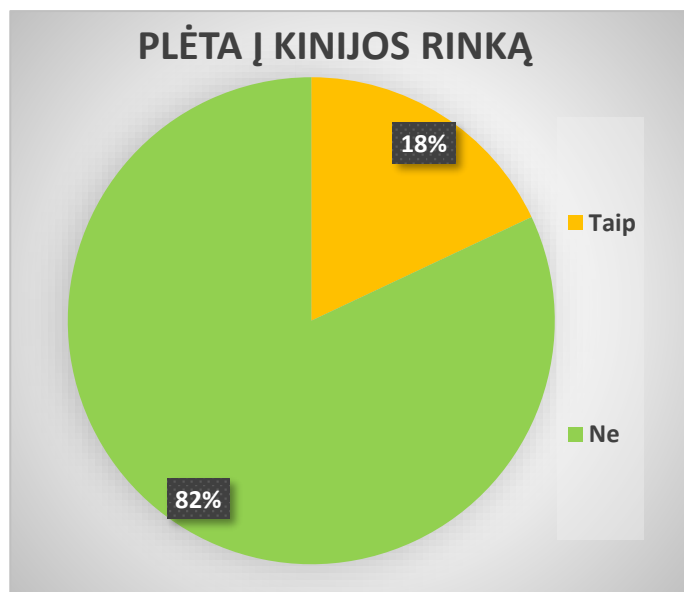
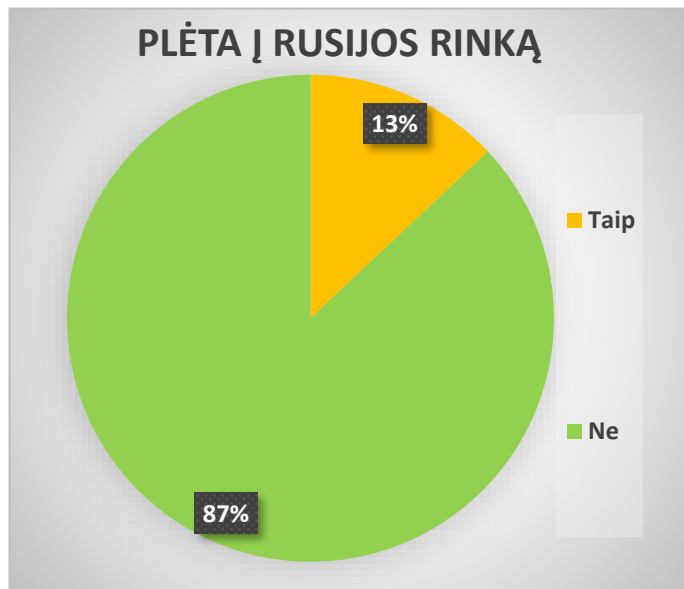
PRAMONĖS GAMYBINIŲ PAJĖGUMŲ PANAUDOJIMO LYGIS | PROC.

16 lentelė. Šaltinis - Lietuvos Statistikos departamentas, 2018

PAPILDOMI KLAUSIMAI. EKSPORTO PLĖTRA Į UŽSIENIO RINKAS

Lietuvos pramonininkų konfederacijos atliktos PLI apklausos duomenimis, spartesnės plėtros į Rytų rinkas 2018 m. tikėtis nevertėtų. Apklausos rezultatai rodo, kad tik 13 proc. respondentų šiemet planuoja plėtrą į Rusijos rinką, ir tik 20 proc. visų respondentų planuoja plėstis Ukrainos rinkoje. Dauguma apklausoje dalyvavusių įmonių nurodo, kad jų tikslinės rinkos yra Vakaruose, o Rusijos ir Ukrainos rinkos yra pernelyg rizikingos ir nestabilios.

Verta atkreipti dėmesį į tai, jog plėtros į Rusijos rinką prognozės labai panašios į plėtros į besivystančias – Brazilijos, Indijos ir Afrikos – rinkas prognozes. Pagrindinė problema, trukdanti plėtrai į Braziliją, Indiją ar Afrikos valstybes yra žinių ir informacijos trūkumas. Įmonės teigia nežinančios tų rinkų dalyvių poreikių, skundžiasi partnerių trūkumu ir paramos priemonių sertifikavimui stoka. Be to, įvardijamas ir faktoringo nebuvimas ir neužtikrintas atsiskaitymų efektyvumas. Tuo tarpu Rusija, įmonių nuomone, yra itin rizikinga,

plėtrai trukdo korupcija, muitai, importo ir eksporto tarifai, embargas. Kelios įmonės įvardija ir mažą perkamąją galią bei paklausos nebuvimą. Perkamosios galios trūkumas ir korupcija juntama ir Ukrainos rinkoje. Be to, įmonės skundžiasi Ukrainos įstatymine baze, kuri visiškai nenukreipta į ES tiekėją, nėra suderintų sertifikatų, nėra pasitikėjimo Ukrainos užsakovų mokumu. Iš pastarųjų rinkų išsiskiria tik Kinija – pagrindiniu trūkumu kone visos įmonės įvardija tik per didelį atstumą ir netinkamą logistiką.